

Seakasvatuse väärtusahela ettevõtjate ühispöördumine: Eesti sealiha tootmisvõime säilitamine ja toidujulgeolek on ohus

Lühimemo – Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile

Euroopa sealihaturu hinnalangus, mis algas 2025. aasta sügisel ja on püsinud kogu 2026. aasta jooksul, on viinud Eesti seakasvatuses kokkuostuhinna püsivalt alla tootmise omahinna. Seakasvatuse ettevõtjate hinnangul on täistsüklilise seakasvatuse keskmine tootmise omahind ligikaudu 1,90 eurot rümbakilogrammi kohta. Tootmise eripärast, investeeringute mahust ja piirkondlikest tingimustest tulenevalt võib tootmise omahind ettevõtete lõikes erineda ning mõnel juhul ületada ka 2,00 euro piiri. Saksamaa searümba hinnanoteering langes 2026. aasta juuli alguses 1,40 euronit rümbakilogrammi kohta, olles eelnevalt pikalt olnud keskmiselt 1,55 €/kg. Sellise hinnataseme juures on tootmine kahjumlik ka kõige madalama kulutasemega ettevõtetes ning Eesti seakasvatuse tootmisvõimsus on tõsisel ohus.

Juba 0,5 euro suurune vahe tootmise oma- ja turuhinna vahel tähendab 1000 põhikarjaemisega täistsüklilise seakasvatuse ettevõtte jaoks ligikaudu 1,25 miljoni euro suurust aastast kahjumit. Tootmise omahinna suurenemisel kasvab kahjum proportsionaalselt. Selline kahjum ei ole pikaajaliselt jätkusuutlik ning viib paratamatult investeeringute peatumise, põhikarjade vähendamise ja tootmisvõimsuse languseni.

Ühe 1000 põhikarjaemisega seakasvatuse ettevõtte tegevuse lõppemise mõju

Mõjuvaldkond	Hinnanguline aastane mõju
Kodumaine sealihatoodang	~28 300 nuumsiga ehk ~2400 t rümbamassi
Isevarustatus	langus 63,4%-lt umbes 59,6%-le (-3,8 %)
Söödanõudlus	~9300 t sööta; umbes 2,65 mln € söödaostu
Lihatööstuse tooraine	~2400 t kodumaist searümpa; umbes 4,4 mln € väärtuses
Veterinaarteenused	umbes 143 000 € aastas
Aretusteenused	~5300 spermadoosi; umbes 34 000 € aastas
Otsene tööhõive	~20 töökohta
Mõjutatud töökohad väärtusahelas	50–70 töökohta

Märkus. Esitatud arvud põhinevad EPJ 2025 jõudluskontrolli tootmistulemustel, METK 2025 kattetulu näidisarvestustel, sektori ettevõtjate kuluhinnangutel ning PRIA seakasvatuse töölaua andmetel. Arvutused kirjeldavad tüüpilist 1000 põhikarjaemisega täistsüklilist seakasvatuse ettevõtet ning on koostatud olemasolevate ametlike andmete alusel.

2025. aastal tapeti Eestis ligikaudu 429 000 nuumsiga ehk toodeti umbes 35 172 tonni searümpa. Selle tootmismahu põhjal tähendab 0,50 euro suurune hinnavahe tootmise omahinna ja turuhinna vahel seakasvatajatele ligikaudu 1,47 miljoni euro suurust kahjumit kuus ehk **17,6 miljonit eurot aastas**. Selline kahjum seab otseselt ohtu Eesti seakasvatuse tootmisvõime säilimise ja kodumaise sealihaga isevarustatuse. **Tootmismahude vähenemine omakorda suurendab allesjäänud ettevõtete ühikukuluseid, vähendab mastaabisäästu ning süvendab Eesti sõltuvust imporditud sealihast.** Kui kodumaine tootmine ja isevarustatus jätkuvalt kahanevad, võib Eesti jõuda olukorda, kus me ei suuda kriiside korral ei oma rahvast ega riiki piisavalt toiduga varustada. Arvestades tänast geopoliitilist ebastabiilsust, tuleb toidujulgeolekut käsitleda riikliku julgeoleku olulise osana. Eestis kasvatatud ja töödeldud toidu tootmisvõime säilitamine on strateegilise tähtsusega.

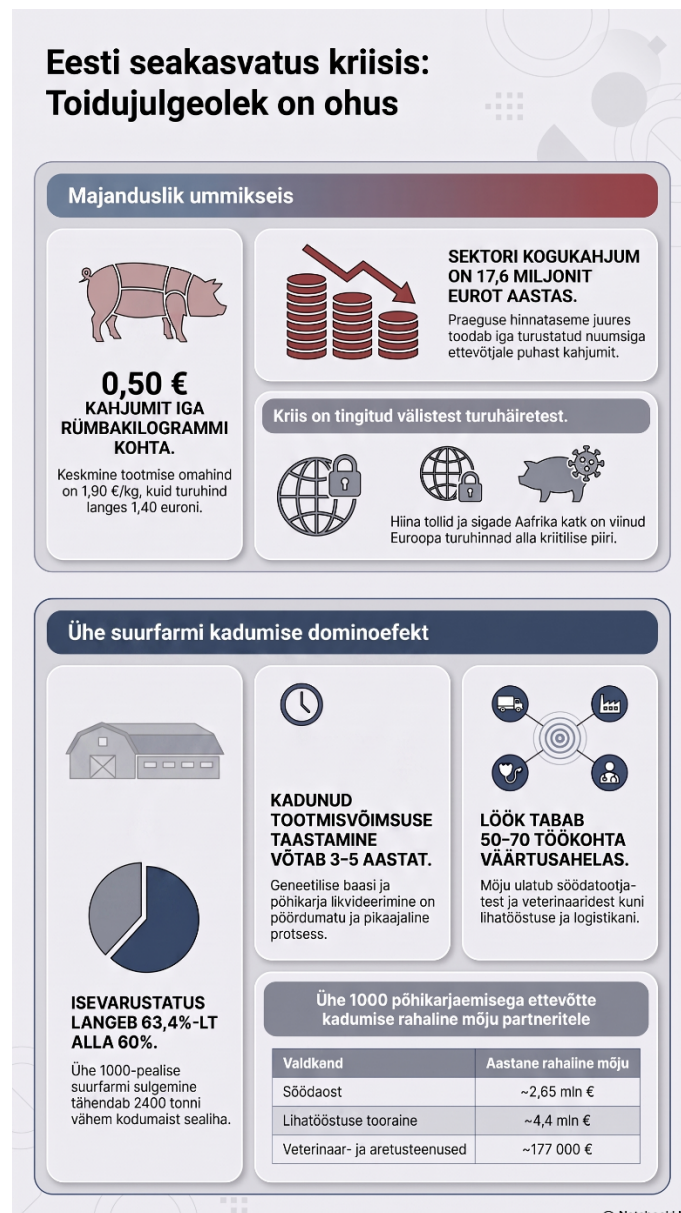
Probleem on üleeuroopaline

2026. aasta veebruaris tõstatasid Rumeenia, Ungari, Malta, Poola ja Slovakkia Euroopa Liidu põllumajandus- ja kalandusministrite nõukogus (AGRIFISH) kogu Euroopa seakasvatussektorit tabanud hinnakriisi küsimuse ning tegid Euroopa Komisjonile ettepaneku kaaluda erakorralise abi rakendamist. **Kuna Euroopa Liidu tasandil ei ole seni erakorralist toetusmeedet rakendatud, on põhjendatud hinnata ajutiste siseriiklike meetmete vajadust Eestis.**

Mida on vaja kiiresti teha

Ühispöördumisele allakirjutanud paluvad Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumil käsitleda seakasvatussektori olukorda erakorralisena ning alustada viivitamata koos sektoriga ajutise turustabiliseeriva lahenduse ettevalmistamist. Eesmärk peab olema olemasoleva tootmisvõimsuse säilitamine kuni Euroopa sealihaturu normaliseerumiseni, et vältida sealiha väärtusahela kokkuvarisemist ning Eesti toidujulgeoleku edasist nõrgenemist.

Tootmisvõimsuse säilitamine täna on oluliselt odavam kui selle taastamine homme. Oleme valmis oma rehkendusi esitama ja neid otsustajatega sisuliselt arutama.

Ühispöördumisele on alla kirjutanud (tähestikulises järjekorras):

1. **Anu Hellenurme**, juhatuse liige, Eesti Tõusigade Aretusühistu
2. **Eigo Siimu**, juhatuse liige, Scandagra Eesti AS
3. **Einar Jakobi**, juhatuse liige, Viru Lihaühistu
4. **Eveli Kuslap**, MTÜ Väike Tapamajade Liit
5. **Hindrek Smidt**, juhatuse liige, Farmitek OÜ
6. **Kaivo Ilves**, juhatuse liige, Eesti Põllumajandusloomade Jõudluskontrolli AS
7. **Kalev Martin**, juhatuse liige, Atria Farmid OÜ
8. **Kerli Ats**, juhatuse esinaine, Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda
9. **Made-Britta Eensalu**, juhatuse liige, TÜ Põhusiga
10. **Meelis Laande**, juhatuse liige, Atria Eesti AS
11. **Oodo Sisask**, juhatuse liige, Talovest OÜ
12. **Pille Hammerbeck**, juhatuse liige, Roheveski OÜ
13. **Priit Dreimann**, juhatuse liige, Maag Food OÜ
14. **Rait Allik**, juhatuse liige, Pro Grupp Invest OÜ
15. **Rasmus Kuklane**, juhatuse liige, Zoovetvaru OÜ
16. **Raul Maripuu**, juhatuse liige, TÜ Saaremaa Siga
17. **Renna Põder**, juhatuse liige, Fortuna Trans OÜ
18. **Ronald Blumenau**, juhatuse liige, PG Oil OÜ
19. **Romet Puhk**, juhatuse liige, Tartu Mill AS
20. **Sivar Irval**, juhatuse esimees, Dimedium AS
21. **Timo Vunder**, nõukogu esimees, Eesti Tõusigade Aretusühistu
22. **Toomas Tiirats**, direktor, EMÜ Veterinaarmeditsiini ja Loomakasvatuse Instituut
23. **Valmar Haava**, tegevjuht, Tulundusühistu Ühinenud Seafarm
24. **Veiko Saluste**, juhatuse liige, Pharmapark

Kontaktisikud:

Anu Hellenurme, juhatuse liige, Eesti Tõusigade Aretusühistu, anu.hellenurme@estpig.ee

Kerli Ats, juhatuse esinaine, Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda, kerli.ats@epkk.ee